

N:o 117.

Af herr **G. A. E. Kronlund**, *om skrifvelse till Kongl. Maj:t*
angående norra stambanans framdragande till Witsaniemi.

Jernvägens utsträckning från Boden till riksgränsen öster ut har länge varit ett önskemål hos alla dem, som inse nödvändigheten och önskvärdheten af att sätta Sveriges finnbygd i närmare förbindelse med det öfriga Sverige. Tillvaron af en isolerad finsktalande befolkning i våra gränstrakter utgör alltid för Sverige en politiskt ömtålig punkt och en fara för förvecklingar. Att sätta vår finnbygds befolkning i nära, omedelbar och liflig förbindelse med de öfriga delarna af landet, att intressera den för det svenska fosterlandet, för svenska språket, svensk odling och kultur har alltid under de senare åren utgjort föremålet för såväl statsmakternas som de enskildes varmaste sträfvan, hvilken i synnerhet tagit sig uttryck i anstalter för höjande af det svenska undervisningsväsendet inom vår finnbygd.

Såsom ett af de mäktigaste hjälpmedel till ernående af detta mål torde direkta jernvägsförbindelser genom riksgränsbanans utdragande till vår finnbygd och vår östra gräns framstå.

Genom dessa kommunikationer förmedlas ett lifligare varuutbyte mellan den bördiga Tornedalen och öfriga delarne af länet, en tätare personlig beröring mellan de finsktalande och de svensktalande; derigenom befrämjas inflyttning af svensktalande i de stora fruktbara jordbruksområdena i Tornedalen, hvilket naturligtvis allt måste medföra ett betydligt höjande och stärkande af det svenska elementet i finnbygden; och denna direkta jernvägsförbindelse är enligt mitt förmenande så utomordentligt vigtig i ofvan angifna afseenden, att utan denna förbindelse det svåriligen skall lyckas oss att tillräckligt starkt befästa svenskheten deruppe vid gränsen.

Det är ju gifvet, att ju större rayon en jernväg har i finnbygden det vill säga, ju högre upp jernvägen går och ju större områden deraf densamma passerar, desto större gagn och nytta skall jernvägen i angifna afseenden göra.

Sedan jernvägen till Yttermorjärv beslutats och jemväl nu närmar sig sin fullbordan, har intresset för jernvägens fortsatta utsträckning och dess rigtning i hög grad stegrats såväl hos finnbygdens invånare som äfven hos dem, hvilka intressera sig för dess höjande.

Helt nyligen har Kongl. Maj:t beslutat att under instundande sommar företaga en undersökning af en jernvägslinie från Yttermorjärv till Karungi kyrkoby, belägen omkring $2\frac{1}{2}$ mil norr om Haparanda.

Äfven om förhoppningarna i afseende på jernvägens utsträckning i och för finnbygdens bästa icke helt och hållet gäckats, då den ifrågasatta jernvägen ändock skulle skära och genomlöpa en fruktbar och tätt befolkad del af Tornedalen, fyller denna sträckning af jernvägen endast i ringa del de varmaste önskemålen för finnbygden.

Att deremot låta den blifvande jernvägen taga rigtningen från Yttermorjärv till Witsaniemi vore enligt allas åsigt den mest tillfredsställande lösning af vår finska fråga. Jernvägen skulle i sådant fall skära i dess midt den bördigaste, folkrikaste och lifligaste delen af Tornedalen, den skulle suga till sig trafiken såväl omedelbart från den nedre Tornedalen som äfven medelbart från den öfre finnbygden. Vid Witsaniemi, beläget $4\frac{1}{2}$ mil norr om Haparanda, börjar nemligen den med ångbåt befarna delen af Torne elf. Ångbåtstrafiken sträcker sig härifrån mellan fyra och fem mil norrut, och ansluter sig der till en nybruten, om några år i sin helhet färdig, landsväg längs den bördiga Torne elfdal upp till Pajala, $18\frac{1}{2}$ mil norr om Haparanda.

Med tiden torde naturligtvis en sammanbindning mellan finska och svenska jernvägen vara att förvänta; och i sådant fall torde fortsättningen af riksgränsbanan gå ifrån Witsaniemi utmed Torne elf, till dess den hunne det ställe af elfven, der banorna genom en jernvägsbro öfver elfven kunde sammanbindas. Om nu detta ställe blir i närheten af Haparanda och finska staden Torneå, som för närvarande utgör den tänkta slutpunkten för finska banan, torde väl bero på en slutlig underhandling mellan svenska och ryska regeringarne.

Att, såsom en motionär i denna kammare nu föreslår, låta riksgränsbanans fortsättning ledas från Yttermorjärv direkt till Haparanda vore att alldeles totalt lemna åsido de för finnbygden och hela vårt land så ytterst viktiga spörsmål, hvarom jag förut talat. Om ock det för staden Haparanda vore önskligt, att jernvägen finge denna rigtning och staden

derigenom kunde fortfarande få behålla inom sitt handelsområde den nedre delen af Tornedalen, torde ingalunda detta köpmannaintresse få vara bestämmande för denna betydelsefulla riksgränsbanas slutliga sträckning.

Att man genom riksgränsbanans direkta sträckning till Haparanda skulle förkorta banan och derigenom göra dess anläggning billigare uppväges i vida högre grad genom den lifligare såväl person- som godstrafik, som skulle uppstå derigenom, att banan genomlöpte den bördigaste och folkrikaste delen af vår finnbygd, oberäknadt den viktiga kulturella och politiska sidan af banans sträckning.

Hvad den blifvande transitotrafiken beträffar, så synes den omständigheten, att den svenska jernvägen blefve genom den längre sträckningen måhända 1½ mil längre eller något derutöfver, beroende på den af ifrågavarande motionär föreslagna direkta Haparandaliniens sträckning fågelvägen till Haparanda eller norr om Lappträsk, icke minska utsigterna för en sådan trafik, då ju denna trafik icke har att välja någon kortare och billigare linie.

Genom jernvägens direkta sträckning till Haparanda komme den att gå i det närmaste utanför vår rikaste och bördigaste finnbygd och denna bygd fortfarande att i och med språkgränsen blifva ett isolerat samt för svenska språket och odlingen slutet område, ett förhållande som måste ingifva hvarje för vårt framtidsland intresserad person de djupaste bekymmer.

På grund af hvad jag här anfört får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta under nästinstundande sommar eller å tid, som eljest kan anses lämplig, verkställa undersökning i och för riksgränsbanans framdragande från Yttermorjärv till Witsaniemi.

Stockholm den 25 januari 1902.

G. Kronlund.